

KOMENTÁŘ

1. Základní údaje o volbách

Na základě rozhodnutí prezidenta republiky č. 85/2018 Sb., ze dne 23. května 2018, o vyhlášení voleb do Senátu Parlamentu České republiky, do zastupitelstev obcí a zastupitelstev městských obvodů a městských částí ve statutárních městech a do zastupitelstva hlavního města Prahy a zastupitelstev jeho městských částí, a podle § 3 odst. 1 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „volební zákon“), proběhly v termínu **5. a 6. října 2018** volby do zastupitelstev obcí a zastupitelstev městských obvodů a městských částí ve statutárních městech. Na základě § 123 zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, a podle § 3 odst. 1 volebního zákona proběhly ve stejném termínu i volby do zastupitelstva hlavního města Prahy a zastupitelstev jeho městských částí.

V celém procesu přípravy voleb, ve způsobu hlasování ve volebních dnech a při zpracování výsledků hlasování jsou rozlišovány dva typy zastupitelstev:

- *zastupitelstva obcí*, kde jsou zahrnuty výsledky voleb do zastupitelstev obcí (včetně zastupitelstev měst a městysů, zastupitelstev statutárních měst a zastupitelstva hl. m. Prahy) a
- *zastupitelstva městských částí a městských obvodů*, kde jsou zahrnuty výsledky voleb do zastupitelstev městských částí a městských obvodů územně členěných statutárních měst a zastupitelstev městských částí hl. m. Prahy.

Podle stavu k datu voleb byly statutárními městy Brno, České Budějovice, Děčín, Frýdek Místek, Havířov, Hradec Králové, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Most, Olomouc, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Prostějov, Přerov, Teplice, Třinec, Ústí nad Labem a Zlín; z nich územně členěná, ve kterých si městské části nebo městské obvody volily své zastupitelstvo, byla města Brno, Liberec, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň a Ústí nad Labem.

K datu voleb bylo registrováno celkem 6 254 obcí a 140 městských částí a městských obvodů územně členěných statutárních měst a hl. m. Prahy, ve kterých mělo být zvoleno zastupitelstvo. Zastupitelstvo bylo ve volbách zvoleno v 6 237 obcích a 140 městských částech a městských obvodech. V příloze č. 3 je uveden seznam 17 obcí, ve kterých zastupitelstvo zvoleno nebylo, pro nepodání kandidátní listiny nebo nízký počet kandidátů.

Zastupitelstvo obce při stanovení počtu členů zastupitelstva přihlíží zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Nejmenší možný počet volených členů je 5 a nejvyšší 55. Výjimku tvoří zastupitelstvo hl. m. Prahy, kde je podle zákona č. 131/2000 Sb., o hl. m. Praze a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů stanoven počet volených členů na 65, toto zastupitelstvo plní zároveň funkci zastupitelstva kraje. Celkem bylo v těchto volbách rozděleno 59 331 mandátů v zastupitelstvech obcí a 2 561 mandátů v zastupitelstvech městských částí a městských obvodů, přičemž tyto počty zahrnují jen ty obce, ve kterých volby proběhly.

Volební orgány, které se podílí na přípravě a zpracování voleb do zastupitelstev obcí, jsou uvedeny v § 6 volebního zákona a patří mezi ně: Státní volební komise, Ministerstvo vnitra, Český statistický úřad, krajský úřad (Magistrát hl. m. Prahy), pověřený obecní úřad (v hlavním městě Praze a městech Brno, Ostrava a Plzeň magistráty těchto měst), obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory, obecní úřad, městský úřad, magistrát územně členěného statutárního města, úřad městské části nebo městského obvodu územně členěného statutárního města a úřad městské části hlavního města Prahy, starosta obce (primátor statutárního města, které není územně členěno a v hlavním městě Praze starosta městské části) a okrsková volební komise (dále jen „komise“).

Státní volební komise koordinuje přípravu, organizaci, průběh a provedení voleb do zastupitelstev obcí. Jde o stálý volební orgán na úseku voleb vytvořený podle zvláštního právního předpisu, zákona č. 130/2000 Sb.,

o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, a podle související vyhlášky Ministerstva vnitra č. 152/2000 Sb. Předsedou Státní volební komise je ministr vnitra. Volební legislativa, která nabyla platnosti v roce 2000, i v těchto volbách vymezuje veškeré činnosti týkající se technicko-organizační přípravy voleb a zabezpečení zpracování jejich výsledků jako výkon státní správy a určuje konkrétní působnost vyjmenovaných orgánů státní správy a samosprávy.

Ve volebních okrscích zabezpečují průběh voleb a zjištění výsledků hlasování komise. Vzhledem k tomu, že volby do zastupitelstev obcí probíhaly ve stejném termínu s 1. kolem řádných voleb do 1/3 Senátu Parlamentu České republiky, šlo při souběhu voleb o komise společné pro oboje volby. Mezi hlavní úkoly těchto komisí patří zejména zajistit průběh hlasování, bezprostředně po uzavření volebních místností sečíst hlasy, vyhotovit Zápis o průběhu a výsledku hlasování (dále jen „Zápis“) a předat ho podepsaný členy komise do dalšího zpracování na územně příslušném pracovišti ČSÚ. Ve 2 155 volebních okrscích komise zjišťovala výsledky také ve volbách do zastupitelstva městské části nebo městského obvodu a vyhotovovala tak dva samostatné Zápisy.

Volby do zastupitelstev obcí se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení.

Právo volit mají státní občané České republiky, kteří nejpozději druhý den voleb dosáhli věku 18 let, mají v obci trvalý pobyt a nenastala u nich některá z překážek výkonu volebního práva, a státní občané jiného státu, jimž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv za splnění stejných podmínek, které platí pro státní občany České republiky (v praxi se týká občanů Evropské unie: tito občané mohou mít i přechodný pobyt). Obdobné podmínky platí v případě práva volit do zastupitelstva městské části nebo městského obvodu, zde však je podmínkou pobyt voliče v této městské části nebo obvodu. Překážkami ve výkonu volebního práva jsou zákonem stanovená omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody nebo ochrany zdraví lidu, omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva nebo výkon služby vojáka z povolání (příp. v záloze) v zahraničí.

Členem zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy může být zvolen každý volič, u kterého není zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, nebo omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva. Neslučitelnost funkce člena zastupitelstva obce, města, územně členěného statutárního města nebo hlavního města Prahy řeší § 5 odst. 2 a 3 volebního zákona.

V každé obci se pro odevzdání hlasovacích lístků a pro sčítání hlasů vytvářejí stálé **volební okrsky** tak, aby zahrnovaly přibližně 1 000 voličů. Pro vzdálené části obce lze vytvořit samostatné volební okrsky i pro menší počet voličů. Tyto volební okrsky stanoví starosta. Volební okrsky nelze měnit v době od vyhlášení voleb do vyhlášení celkových výsledků Státní volební komisí. Mimo toto období lze změny provést v mezích § 26 volebního zákona, který obsahuje mj. možnost změny v případě, že dojde ke zvýšení nebo snížení počtu voličů ve volebním okrsku o jednu třetinu. Celkem bylo ve všech obcích, kde mělo být zvoleno zastupitelstvo, vytvořeno 14 767 volebních okrsků; v obcích, kde volby skutečně proběhly, pak bylo 14 748 volebních okrsků. Volby do zastupitelstev městských částí a městských obvodů proběhly ve všech 2 155 volebních okrscích.

Obec tvoří jeden **volební obvod**. Zastupitelstvo obce může nejpozději 85 dnů přede dnem konání voleb vytvořit více volebních obvodů při dodržení následujících podmínek:

- v obcích s počtem obyvatel do 10 000 tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 5 členů zastupitelstva,
- v obcích s počtem obyvatel od 10 001 do 50 000 tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 7 členů zastupitelstva,
- v obcích s počtem obyvatel nad 50 000 tak, aby se v každém volebním obvodu volilo nejméně 9 členů zastupitelstva,

- v hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech může být městská část nebo městský obvod součástí pouze jednoho volebního obvodu.

V těchto volbách mělo 2 volební obvody město Lišov (okr. České Budějovice) a 3 volební obvody městská část Prahy 9.

Voliči jsou zapsáni ve stálých **seznamech voličů** v obcích, v územně členěných statutárních městech a hl. m. Praze v městských částech a městských obvodech, ve kterých mají trvalý pobyt. V rámci obce jsou stálé seznamy voličů vedeny podle jednotlivých stálých volebních okrsků. Každý volič může být zapsán pouze v jednom seznamu voličů. V dodatku ke stálému seznamu voličů mohou být na vlastní žádost zapsáni voliči, kteří nejsou státními občany České republiky a prokážou státní občanství státu, jehož občanům právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv, dále musí být přihlášení k trvalému nebo přechodnému pobytu v dané obci nebo městské části, městském obvodu územně členěného statutárního města nebo hl. m. Praze. Z dodatku stálého seznamu voličů lze voliče vyškrtnout buď na jeho vlastní žádost, anebo z důvodu pozbytí práva volit. Občan, který po sestavení stálého seznamu voličů nabude nebo pozbude práva volit, bude do tohoto seznamu zapsán nebo z něho vyškrtnut. U voliče, u kterého nastala překážka ve výkonu volebního práva, se tato skutečnost poznamená do seznamu. V těchto volbách se neuplatňují voličské průkazy.

Kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce mohou podávat volební strany, kterými jsou podle volebního zákona: registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, jejich koalice, jejich sdružení s nezávislými kandidáty, místní sdružení nezávislých kandidátů a jednotliví nezávislí kandidáti. Každá volební strana může podat pro volby do téhož zastupitelstva obce pouze 1 kandidátní listinu. Jestliže se volí do stejného zastupitelstva obce ve dvou nebo více volebních obvodech, může volební strana podat kandidátní listinu v každém z těchto obvodů. Kandidátní listiny se podávají nejpozději do 16:00 hod. 66 dnů přede dnem voleb registračnímu úřadu, kterým je obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory, pro ostatní obce je registračním úřadem pověřený obecní úřad (ve městech Plzeň, Brno a Ostrava také všechny úřady městských částí a městských obvodů, v hl. m. Praze všechny úřady městských částí, ve kterých byly zřízeny dva odbory). Registrační úřad potvrdí podání kandidátní listiny zmocněnci volební strany nebo nezávislému kandidátu. Pokud tvoří volební stranu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, musí volební strana připojit ke kandidátní listině petici podepsanou voliči podporujícími její kandidaturu. Obsah petice je stanoven volebním zákonem v § 21.

Obsah kandidátní listiny řeší § 22 volebního zákona. Kromě identifikace voleného zastupitelstva a volební strany jsou na kandidátní listině uvedeni všichni kandidáti v pořadí stanoveném volební stranou. Tito kandidáti musí se svou kandidaturou za tuto volební stranu písemně souhlasit. Za jednotlivé kandidáty jsou uvedeny tyto údaje: jméno a příjmení, pohlaví, věk, povolání, trvalý pobyt, název politické strany nebo politického hnutí, jehož jsou členy nebo údaj, že nejsou členy žádné politické strany nebo politického hnutí; v případě volební strany typu koalice označení politické strany či politického hnutí, které kandidáta navrhlo a v případě volební strany typu sdružení politických stran a politických hnutí s nezávislými kandidáty označení politické strany či politického hnutí, které kandidáta navrhlo nebo označení toho, že jde o nezávislého kandidáta.

Po přezkoumání podaných kandidátních listin a odstranění závad registrační úřad nejpozději do 48 dnů přede dnem voleb rozhodne o registraci bezvadné kandidátní listiny, případně odmítnutí kandidátní listiny nebo o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině, vylosuje pořadí volebních stran na hlasovacím lístku a zajistí tisk hlasovacích lístků. Forma a obsah hlasovacího lístku jsou stanoveny zákonem a upřesněny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 59/2002 Sb.

Kandidát se může do 48 hodin před zahájením voleb vzdát písemně své kandidatury, stejně tak může zmocněnec volební strany kandidáta z kandidátní listiny ve stejné lhůtě odvolat. Jestliže se tak stane před registrací kandidátní listiny, pak nebude takový kandidát uveden na hlasovacím lístku. Pokud se tak stane po zaregistrování kandidátní listiny, zůstanou údaje o kandidátu na kandidátní listině, ale při zjišťování výsledků voleb se k takovým kandidátům nepřihlíží. Pokud registrační úřad obdrží takové prohlášení do 48 hodin před

zahájením voleb, je jeho povinností zajistit zveřejnění prohlášení ve všech volebních místnostech na území obce. Prohlášení o vzdání se nebo odvolání kandidatury nelze vzít zpět.

2. Hlasování a zjištění výsledků hlasování okrskovou volební komisí

Volič po příchodu do volební místnosti musí prokázat svou totožnost a státní občanství České republiky, případně občanství státu, jehož občané jsou oprávněni volit na území České republiky. Volič hlasuje osobně, zastoupení není přípustné. S voličem, který nemůže sám upravit hlasovací lístek pro tělesnou vadu, nebo proto, že nemůže číst nebo psát, může být v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků jiný volič, který hlasovací lístek za něho upraví a vloží do úřední obálky (nesmí to být člen okrskové volební komise). Ze závažných, zejména zdravotních důvodů, může volič požádat obecní úřad ve dnech voleb okrskovou volební komisí o to, aby mohl hlasovat mimo volební místnost. V takovém případě komise vyšle k voliči dva své členy s přenosnou volební schránkou. I v tomto případě musí být zachována tajnost hlasování. Hlasovací lístky jsou na základě stálého seznamu voličů doručovány voličům nejpozději 3 dny před volbami, případně je volič obdrží přímo od komise ve volební místnosti. Účast ve volbách je komisí zaznamenávána ve výpisech ze seznamu voličů.

Volič může volit maximálně tolik kandidátů, kolik členů zastupitelstva má být zvoleno. Může tak učinit třemi způsoby. Buď na hlasovacím lístku označí jednu volební stranu, nebo jednotlivé kandidáty napříč všemi stranami, anebo využije kombinaci těchto dvou způsobů, v tomto případě získávají hlasy nejprve jednotlivě označení kandidáti a z označené strany pouze tolik kandidátů, kolik je rozdíl počtu volených členů zastupitelstva a jednotlivě označených kandidátů. Takto volič postupuje pro každé zastupitelstvo, jehož volba v okrsku probíhá. V územně členěných statutárních městech a v hlavním městě Praze volič vloží hlasovací lístek pro volby do zastupitelstva územně členěného statutárního města nebo do Zastupitelstva hlavního města Prahy a hlasovací lístek pro volby do zastupitelstva městského obvodu nebo městské části do jedné úřední obálky.

Bezprostředně po ukončení hlasování zahájí komise posuzování platnosti hlasovacích lístků a sčítání hlasů. Nejprve dá předseda komise zapečetit zbylé nepoužité hlasovací lístky a úřední obálky. Poté dá otevřít volební schránku a hlasovací lístky v ní obsažené smísí s hlasovacími lístky z přenosné volební schránky, pokud byla použita. Jiné písemnosti a volně vložené hlasovací lístky bez úřední obálky, které se nalézají ve volební schránce, odloží mimo plochu, na které bude sčítat hlasy. Nejprve komise spočítá úřední obálky a porovná jejich počet se záznamy ve výpisu ze seznamu a jeho dodatku. Poté komise posuzuje obsah úředních obálek, vyjímá hlasovací lístky a vyhodnocuje hlasy pro jednotlivé volební strany a pro jednotlivé kandidáty. Platnost hlasovacího lístku potvrzuje s konečnou platností komise. Hlasovací lístek je neplatný, pokud není na předepsaném tiskopise, nebo nebyl vložen do úřední obálky, nebo byl přetržený. Pokud je v úřední obálce více než jeden platný hlasovací lístek pro volbu do téhož zastupitelstva jedná se o neplatný hlas. Hlas voliče je neplatný také tehdy, pokud na hlasovacím lístku není vyznačen žádný křížek ani u strany ani u kandidáta, nebo je na hlasovacím lístku označena více než jedna volební strana, nebo je označeno více jednotlivých kandidátů, než je volených členů zastupitelstva (přitom komise nerozlišuje, zda se jedná o kandidáty platné nebo odvolené). Zároveň platí, že k označení kandidátů volební strany, kterou volič zároveň označil křížkem ve čtverečku před jejím názvem, se nepřihlíží – do počtu jednotlivě označených se nezapočítávají. Dále komise zjistí počet hlasů pro jednotlivé kandidáty tímto způsobem:

- pokud jsou na hlasovacím lístku označeni jednotliví kandidáti maximálně do výše počtu volených členů zastupitelstva, pak komise zapíše čárky jednotlivě označeným platným kandidátům; pokud by mezi jednotlivě označenými kandidáty byli odvolaní kandidáti, čárka se jim nezapíše;
- pokud je na hlasovacím lístku označena jedna volební strana, zapíše komise čárky tolika platným kandidátům této volební strany, kolik se volí členů zastupitelstva, a to v pořadí dle hlasovacího lístku; pokud jsou mezi nimi odvolaní kandidáti, vynechají se a čárka se zapíše následujícímu platnému kandidátu;
- pokud je na hlasovacím lístku označena jedna volební strana a zároveň jednotliví kandidáti jiných volebních stran, pak komise zapíše čárky nejprve všem jednotlivě označeným platným kandidátům

a následně tolika platným kandidátům označené volební strany, kolik činí rozdíl do počtu volených členů zastupitelstva, a to v pořadí dle hlasovacího lístku.

Komise vyhotoví ve dvojím stejnopise Zápis a členové komise jej podepíší. Obsah Zápisu je vymezen § 42 zákona č. 491/2001 Sb. Vyhotovený Zápis komise osobně předá prostřednictvím určeného zástupce Českému statistickému úřadu na územně příslušném přebíracím pracovišti. Jestliže se v předávaném Zápisu vyskytnou chyby, musí být odstraněny. Některé mohou být odstraněny na místě, v takovém případě člen komise pověřený k opravám daný chybný údaj opraví na správný a svým podpisem potvrdí. Některé chyby však vyžadují návrat do volební místnosti, v tomto případě je Zápis odmítnut a je stanovena lhůta k odstranění chyb a předání nového Zápisu.

Po převzetí Zápisu do dalšího zpracování obdrží členové komise, pověření předáním Zápisu, doklad ve formě počítačové sestavy, který osvědčuje, že výsledek hlasování ve volebním okrsku byl převzat do dalšího zpracování. Dále komise obdrží opis uložených dat, kde si na místě může ověřit, že údaje zanesené ČSÚ do dalšího zpracování souhlasí s údaji Zápisu. Zároveň vydá pověřený zaměstnanec ČSÚ přítomným zástupcům komise ústní pokyn k ukončení zasedání ve druhý den voleb. Jestliže komise neodevzdá Zápis ani na výzvu ČSÚ do 24 hodin po ukončení hlasování, popřípadě ve stanovené lhůtě pro odevzdání nového Zápisu, je toto důvodem pro vyhlášení opakovaného hlasování v příslušném volebním okrsku.

3. Zjišťování výsledků voleb

ČSÚ ze Zápisů o průběhu a výsledku hlasování zjistí, kolik hlasů bylo odevzdáno pro každého kandidáta na kandidátní listině a kolik pro každou kandidátní listinu. Dále zjistí celkový počet platných hlasů pro všechny kandidátní listiny, a která kandidátní listina získala méně než 5 % z celkového počtu platných hlasů poděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem jejích kandidátů, nejvýše však do počtu volených členů zastupitelstva; k takovým kandidátním listinám a k hlasům pro ně odevzdaným se nepřihlíží. Do dalšího zjišťování výsledků voleb by měly na základě splnění výše uvedené podmínky postoupit alespoň 2 kandidátní listiny, pokud tomu tak není, je nezbytné dosáhnout tohoto stavu tím, že se snižuje hranice 5 % postupně o 1 % až do splnění uvedené podmínky. Dále ČSÚ zjistí, zda bude takto obsazena alespoň nadpoloviční většina mandátů, popřípadě celkový počet přidělených mandátů bude v rámci obce větší než 5. Jestliže nebude uvedena podmínka splněna, snižuje se opět procentní hranice postupně vždy o další procento až do splnění i této druhé podmínky. Jestliže byla podána pouze 1 kandidátní listina, k hranici 5 % se nepřihlíží.

V dalším kroku se dělí celkový počet platných hlasů postupující kandidátní listiny postupně přirozenými čísly 1, 2, 3 atd. tak, aby počet dělicích operací odpovídal počtu kandidátů, kteří jsou na kandidátní listině (d'Hondtova metoda). Podíly vypočítané tímto způsobem se seřadí podle velikosti sestupně až do počtu mandátů, které mají být přiděleny. Za každý podíl v této početní řadě získá kandidátní listina jeden mandát. V případě rovnosti podílu je rozhodující celkový počet hlasů, který získala kandidátní listina, pokud je i tento shodný, rozhoduje los.

Mandáty se poté přidělují kandidátům podle pořadí, v jakém jsou uvedeni na kandidátní listině. Jestliže však některý z kandidátů získá nejméně o 10 % více hlasů, než je takto stanovený průměr vyjádřený celým číslem bez zaokrouhlení, postupuje v kandidátní listině na první místo. Jestliže je takových kandidátů více, určí se jejich pořadí podle počtu hlasů, které byly pro ně odevzdány, v případě rovnosti hlasů je rozhodující původní pořadí kandidáta na hlasovacím lístku. Kandidáti, kteří neobdrželi mandát, se stávají náhradníky dle obdobných pravidel.

Jestliže byly v rámci zastupitelstva vytvořeny volební obvody je nezbytné úkony uvedené v předchozích třech odstavcích provést v rámci každého volebního obvodu.

Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením a ke zvolení dojde ukončením hlasování. Zánik mandátu řeší § 55 odst. 2. volebního zákona.

Dle § 60 odst. 1 volebního zákona - podáním návrhu na neplatnost hlasování, neplatnost voleb nebo na neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu každá osoba zapsaná do seznamu ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva obce volen, jakož i každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do tohoto zastupitelstva. Návrh je třeba podat nejpozději **10 dnů** po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí. K řízení je příslušný krajský soud.

Celkové výsledky voleb do zastupitelstev obcí byly zveřejněny Státní volební komisí ve Sbírce zákonů sdělením **č. 225/2018, dne 8. října 2018**. Úplné soubory výsledků voleb do zastupitelstev obcí v členění podle volebních okrsků jsou i nadále uchovávány v ČSÚ a publikovány ve formátu „otevřených dat“ na internetové stránce www.volby.cz.

Jedním z faktorů úspěšného a plynulého zpracování výsledků voleb je vysoký podíl komisí využívajících ke zpracování Zápisů programové vybavení ČSÚ. Konečný čas je limitován časem potřebným na zpracování výsledků hlasování v souběžně konaných a stejným technickým systémem zpracovávaných voleb; komise odevzdávají Zápisy za všechny druhy voleb na přebíracích místech ČSÚ najednou. Tentokrát volby do zastupitelstev obcí a zastupitelstev městských částí příp. městských obvodů ve statutárních městech, zastupitelstva hlavního města Prahy a zastupitelstev jeho městských částí probíhaly souběžně s volbami do Senátu Parlamentu České republiky.

Celkové výsledky voleb do zastupitelstev obcí byly známy v neděli 7. října 2018 po 8:30 hod., tj. po zhruba 18,5 hodinách od uzavření volebních místností. Výsledky za 99 % okrsků, z celkového počtu, byly převzaty v neděli kolem 1:30 hod., tj. po 11,5 hod. od uzavření volebních místností. Zpracování okrsků se zrychluje stále vyšším využitím okrskového programového vybavení jednotlivými komisemi. Okrskový program byl využit ke zpracování Zápisu o výsledku hlasování v okrsku v 93,94 % případů.

4. Působnost ČSÚ ve volbách

Podle volebního zákona, je ČSÚ jedním z volebních orgánů podílejících se na zajištění přípravy a průběhu voleb. Vypracovává závazný systém zjišťování a zpracování výsledků voleb a zabezpečuje vyhotovení příslušného programového vybavení pro účel zpracování a poskytování výsledků voleb. Výsledky voleb zpracovává a prezentuje samostatně a nezávisle na jiných volebních orgánech. Úkol ČSÚ ve volbách je rámcově vymezen také zákonem **č. 89/1995 Sb.**, o státní statistické službě ve znění pozdějších předpisů.

Způsob zpracování, postup pracovníků ČSÚ v jednotlivých fázích zpracování, popis technických zařízení a funkcí programového vybavení je dán technickým projektem a příslušnou dokumentací pro obsluhu programového vybavení. Součástí těchto dokumentů je i popis opatření ke snížení chybovosti při zjišťování výsledků hlasování okrskovými volebními komisemi a podrobný popis systému prezentace výsledků voleb pro volební subjekty, média i širokou veřejnost.

Zvláštní pozornost je při tom věnována práci komisí. Postup práce těchto komisí při zjišťování výsledků hlasování upravují Pokyny pro okrskové volební komise, vydané ČSÚ jako součást závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb. Pro komise jsou organizována školení s doprovodným promítnutím instruktážního videopořadu, slovním popisem jednotlivých úkonů, včetně obsluhy programového vybavení. Na lektorské činnosti se podílí proškolení pověřeni zaměstnanci regionálních pracovišť ČSÚ.

Úkolem ČSÚ je také výběr a příprava zaměstnanců, kteří podle volební legislativy musí být vybaveni písemným pověřením pro výkon vybraných činností na přebíracích pracovištích ČSÚ, vytvářených u pověřených obecních úřadů a v hlavním městě Praze, Plzni, Brně a Ostravě u úřadů městských částí a městských obvodů. V roce 2018 bylo pro zpracování výsledků voleb do obecních zastupitelstev vytvořeno celkem 506 přebíracích míst, z toho 179 pracovišť sloužilo i pro zpracování výsledků voleb do Senátu. Pracovníci s pověřením (ve smyslu zákona) jsou vedoucími přebíracích míst ČSÚ, další osoby jsou najímány krátkodobě pro výkon dílčích činností, např. pro kontrolu údajů přebíraných od komise nebo jejich pořizování; jedná se zejména o zaměstnance obecních úřadů, bývalé zaměstnance ČSÚ a studenty.

Vzhledem k tomu, že stejným technickým systémem byly zpracovávány i výsledky voleb do Senátu, nelze určit, kolik kterých kapacit bylo použito na volby do zastupitelstev obcí a kolik na volby do Senátu. Celkem bylo na zpracování výsledků obou druhů voleb (včetně přebíracích míst, ve kterých volby do Senátu neprobíhaly) využito:

- 1 174 počítačů na pořízení vstupních dat, v naprosté většině zapůjčených od obecních úřadů v místě, kde bylo vytvořeno přebírací pracoviště;
- 542 počítačů pro zpracování a přenosy okrskových dat k centrálnímu zpracování a prezentaci jednotné konfiguraci dodaných jako součást komplexu služeb firmy AutoCont, a. s. a pro výpočetní systém pro centrální zpracování, ukládání a prezentaci výsledků v Českém statistickém úřadu - ústředí;
- 2 770 osob, toto číslo zahrnuje 802 vlastních zaměstnanců ČSÚ, 768 zaměstnanců krajských nebo obecních úřadů a 1 200 externích pracovníků nespádajících ani do jedné ze dvou předchozích kategorií.

Programové vybavení pro pořízení registru kandidátů pro okrskové volební komise, pořízení a zpracování okrskových výsledků a programové vybavení pro prezentaci výsledků voleb připravil ČSÚ ve spolupráci s firmou BIOS (včetně Orsia s. r. o.). Dále bylo využito softwarových a technických služeb firem Aristia, DataSys, HP, O₂ Czech Republic a. s. a Oracle (v souladu s veřejnými zakázkami).

Celý projekt zpracování byl kompletně ověřován před volbami v rámci celoplošných zkoušek zpracování na simulovaném příkladu a formou zátěžových testů. Dvě celoplošné zkoušky se konaly přímo na pro volby vytvořených pracovištích u pověřených obecních úřadů.

5. Základní informace o volebních stranách a jejich výsledcích ve volbách

Volební zákon specifikuje pět typů volebních stran (uvedený v kapitole 1), které mohou pro volby do zastupitelstva obce podat kandidátní listinu. Podle stavu registrace politických stran a politických hnutí u Ministerstva vnitra k termínu podání kandidátních listin mohlo do voleb vstoupit celkem 235 politických subjektů a nezávislí kandidáti, a to buď samostatně, v koalici s jiným politickým subjektem či ve sdružení s nezávislými kandidáty. Voleb se mohli zúčastnit jako samostatné volební strany i jednotliví nezávislí kandidáti a jejich různá místní sdružení.

V období od podání kandidátní listiny do 48 hodin před zahájením hlasování se kandidát může své kandidatury vzdát nebo může být z kandidátní listiny odvolán. Pokud se tak stane po zaregistrování kandidátní listiny registračním úřadem, zůstanou údaje o takovém kandidátu na hlasovacím lístku, ale při zjišťování výsledků voleb se k němu nepřihlíží (v těchto volbách se týká 344 kandidátů). Celkem se v řádném termínu voleb nekonaly volby v 17 obcích. Za tyto obce bylo k datu podání kandidátních listin registrováno celkem 23 kandidátů. Veškeré další údaje v této publikaci zahrnují výsledky volebních stran, které vstoupily do voleb, tj. byly zaregistrovány v obcích, kde skutečně volby proběhly, šlo o tzv. "platné", tj. volitelné kandidáty, kterých bylo celkem 216 138.

Výsledky voleb podle jednotlivých volebních stran tak, jak byly vyhlášeny Státní volební komisí, jsou uvedeny v přílohách č. 1 a 2. Základní souhrnné informace o výsledcích voleb podle počtu obcí, ve kterých bylo zvoleno zastupitelstvo, podle počtu zapsaných voličů a účasti na volbách, struktury zvolených zastupitelstev z hlediska počtu jejich členů podávají tabulky č. 1, 2a, 2b a 3.

Celkový přehled o tom, kolik volebních stran jednotlivých typů v kolika obcích kandidovalo a s jakým počtem kandidátů vstupovaly do voleb, podává souhrnné tabulka č. 5, podrobnější přehledy podle jednotlivých typů volebních stran jsou uvedeny v tabulkách č. 6a až č. 11b. Přehled o počtu zastupitelstev podle toho, kolik různých volebních stran se o mandáty v něm podělilo, nalezneme v tabulkách č. 12a a 12b. Podrobnější pohledy na zisky jednotlivých typů volebních stran souhrnně i volebních stran jednotlivě (včetně rozdělení dle procenta získaných mandátů) jsou uvedeny v tabulkách č. 13a až 21b.

Pokud jde o jednotlivé obce, pak nejvyšší počet volebních stran (bez jednotlivých nezávislých kandidátů a jejich sdružení) kandidoval do zastupitelstva hl. m. Prahy (28 volebních stran s celkem 1 510 kandidátů) a do zastupitelstva městské části Praha 5 (14 volebních stran s celkem 600 kandidátů) a zastupitelstva městské části Plzeň 1 (14 volebních stran s celkem 358 kandidátů).

Z politických stran a politických hnutí, které podle registrace u Ministerstva vnitra mohly podávat kandidátní listiny, jich samostatně kandidovalo 125 ve volbách do zastupitelstev obcí a 59 ve volbách do zastupitelstev městských částí a městských obvodů, tj. 53 % resp. 25 %. KDU-ČSL jako politická strana kandidovala samostatně v největším počtu obcí (1 060), obdobně v městských částech a městských obvodech územně členěných statutárních měst a hl. m. Prahy získala prvenství ČSSD (89).

Na vytvoření celkem 82 **koalic politických stran a politických hnutí** se nejvíce podílely politické strany a hnutí STAN (23 koalic), TOP 09 (19 koalic) a KDU-ČSL (18 koalic). Na vzniku pouze jedné koalice se podílelo 39 politických stran a hnutí. V zastupitelstvech obcí a měst kandidovalo 67 koalic, do voleb do zastupitelstev městských částí a městských obvodů bylo zaregistrováno 32 koalic. Pouze v zastupitelstvech obcí a měst kandidovalo 50 koalic, oproti tomu do zastupitelstev městských částí a městských obvodů kandidovalo 15 koalic, které nekandidovaly v jiném typu zastupitelstva. Většina koalic byla pouze lokálního charakteru. V 8 městech a obcích kandidovala koalice STAN a TOP 09 (208 kandidátů) a KDU-ČSL a TOP 09 (160 kandidátů). V městských částech a městských obvodech byla nejsilnější koalice ODS a Svobodní, která kandidovala v 16 městských částech a obvodech s 409 kandidáty a koalice Soukromníci, SL, která kandidovala v 13 městských částech a obvodech s celkem 323 kandidáty.

Sdružení politické strany a politického hnutí s nezávislými kandidáty byla vytvořena v celkem 143 případech. Nejvíce se na tvorbě těchto sdružení podílely KDU-ČSL a TOP 09, které vytvořily 20, resp. 19 sdružení s nezávislými kandidáty. Do zastupitelstev měst a obcí kandidovalo 120 sdružení, z nichž 83 kandidovala pouze do tohoto typu zastupitelstva. Oproti tomu do zastupitelstev městských částí a obvodů kandidovalo takových sdružení 58, z nichž 37,9 % nebylo zaregistrováno pro volby do zastupitelstev obcí. Nejvíce kandidátů sdružení politických stran a politických hnutí s nezávislými kandidáty bylo zaregistrováno na kandidátních listinách sdružení STAN a nezávislých kandidátů, celkem 6 096. Druhé v pořadí pak bylo sdružení TOP 09 a nezávislých kandidátů (2 216 kandidátů). V městských obvodech a městských částech zaregistrovalo nejvíce kandidátů sdružení KDU-ČSL s nezávislými kandidáty, celkem 920 osob, druhé v pořadí bylo sdružení Zelených a nezávislých kandidátů – 444 kandidátů.

Jednotliví nezávislí kandidáti a sdružení nezávislých kandidátů měli ve volbách poněkud jiné postavení než volební strany typu politická strana nebo politické hnutí, jejich koalice nebo jejich sdružení s nezávislými kandidáty. Kromě jiných zákonných ustanovení spočívalo zejména v tom, že pro volbu do téhož zastupitelstva mohlo kandidovat více těchto volebních stran. Kandidátní listiny pro volbu téhož zastupitelstva v obci tak mohl podat neomezený počet jednotlivě kandidujících nezávislých kandidátů a sdružení nezávislých kandidátů, pokud k nim byly připojeny petice se zákonem předepsaným počtem podpisů voličů.

Kromě okresu Brno-město kandidovala sdružení nezávislých kandidátů ve volbách do zastupitelstev obcí a měst ve všech okresech, jednotliví nezávislí kandidáti nekandidovali ještě v okresech Karviná, Nový Jičín a hl. m. Praze. Pokud jde o volby do zastupitelstev městských částí a městských obvodů, ani jeden z obou typů volebních stran vůbec nekandidoval v okresech Ústí nad Labem, Liberec, Pardubice. Jednotliví kandidáti kandidovali pouze v okresech Brno-město a Opava.

V řadě obcí kandidovala pouze **jedna volební strana** typu politická strana nebo politické hnutí, jejich koalice nebo sdružení s nezávislými, nebo sice za účasti více volebních stran, ale pouze typu sdružení nezávislých kandidátů nebo jednotlivých nezávislých kandidátů. To znamená, že v takové obci měli voliči výběr mezi různou politickou orientací kandidujících prakticky jen na úrovni jednotlivých osob a nikoliv na úrovni celé kandidátní listiny. Jednalo se celkem o 3 658 obcí a 10 městských částí a obvodů, tj. 59 resp. 7 % z celkového počtu zvolených zastupitelstev. Přehled volebních stran v nich kandidujících podává tabulka č. 4.

Z celkového počtu 314, resp. 151 volebních stran, které do voleb vstoupily, získalo alespoň 1 % z celkového počtu rozdělovaných mandátů v případě voleb do zastupitelstev obcí a měst pouze 9 volebních stran včetně nezávislých kandidátů a místních sdružení nezávislých kandidátů, (tj. 2,9 %), v případě voleb do zastupitelstev městských částí a městských obvodů takového výsledku dosáhlo 17 volebních stran (tj. 11,3 %).

Samostatně kandidující politické strany a politická hnutí získaly alespoň jeden mandát v 93 případech ze 125 kandidujících, tj. 74,4 %; zastoupení alespoň tímto jedním mandátem získaly v 2 099 obcích, tj. v 93,4 % z těch obcí, kde kandidovaly. Z počtu mandátů rozdělovaných v obcích a městech, kde tyto strany kandidovaly, získaly 47,7 %, celkem za ně bylo zvoleno 22,4 % ze všech zastupitelů. Ve volbách do zastupitelstev městských částí a městských obvodů dosáhly politické strany a politická hnutí vyšších podílů na získání mandátů než v obcích a městech. Např. v obcích, kde kandidovaly, získaly 56,3 % rozdělovaných mandátů a o 2,3 procentního bodu nižší byl podíl zvolených kandidátů za tento typ volební strany z celkového počtu zvolených zastupitelů (viz tab. 13b).

Volební výsledek **koalic politických stran a politických hnutí** byl v porovnání s ostatními typy volebních stran méně výrazný, alespoň jeden mandát získaly sice v 67, 2 % obcí a ve třech čtvrtinách městských částí a městských obvodů z těch, kde kandidovaly, ale na počtu mandátů rozdělovaných v místech kde kandidovaly, se podílely pouze 12,5 % v zastupitelstvech obcí a měst, resp. 18,1 % v zastupitelstvech městských částí a městských obvodů. Celkem za ně bylo zvoleno 0,5 %, resp. 10,7 % ze všech zastupitelů.

Sdružení politických stran a politických hnutí s nezávislými kandidáty získaly alespoň jeden mandát v 86,7 % obcí (v 79,3 % městských částí a městských obvodů) z těch, kde kandidovaly, na celkovém počtu mandátů v těchto místech rozdělovaných se podílely 33,5 % (resp. 26,9 %). Celkem za ně bylo zvoleno 8,2 % (resp. 22,2 %) ze všech zastupitelů.

Místní sdružení nezávislých kandidátů získala nejvíce mandátů v zastupitelstvech obcí a měst, celkem 58,4 % ze všech zastupitelů. Mandáty získala téměř ve všech obcích, kde kandidovala (kromě 4 obcí ze 4 720) a na počtu v nich rozdělovaných mandátů se podílela 78,7 %. V zastupitelstvech městských částí a městských obvodů získala mandát v 51 z 52 obcí, kde kandidovala, ale jejich podíl na celkových získáních byl nižší než v obcích (12,9 % z celkového počtu zvolených zastupitelů).

Jednotliví nezávislí kandidáti získali v zastupitelstvech obcí a měst celkem 10,5 % ze všech zastupitelů, mandáty získali v 76,6 % obcí, kde kandidovali a na počtu v nich rozdělovaných mandátů se podíleli 70,7 %. Jejich zisky v zastupitelstvech městských částí a městských obvodů, a to i při pohledu na relativní hodnoty, byly výrazně nižší než v obcích a městech už proto, že kandidovali pouze ve třech městských částech a alespoň jeden mandát získali pouze v jedné.